

15.03.2022

Asia/6

§ 49

Kulttuuri- ja vapaa-aikalautakunnan lausunto kaupunginhallitukselle luonnoksesta valtioneuvoston esitykseksi eduskunnalle laiksi nuorisolain muuttamisesta

HEL 2022-002982 T 03 00 00

Lausunto

Kulttuuri- ja vapaa-aikalautakunta antoi asiasta seuraavan lausunnon:

Helsingin kaupungin kulttuuri- ja vapaa-aikalautakunta pitää luonnosta hallituksen esitykseksi nuorisolain muuttamiseksi pääosin kannatettavana. Lakimuutoksessa tehdään tarpeellisia päivityksiä liittyen toiminnan vaikuttavuuden arviointiin sekä avustamisen läpinäkyvyyteen. Samalla kuin vaikuttavuuden arviointia on tärkeää kehittää, tulee vaikuttavuuden arvioinnin kriteerien olla jatkossa selviä hakijoille. Lisäksi lautakunta katsoo, että valtionavustuksissa tulee mahdollistaa nuorisolan uudistuminen niin, että uusilla hakijoilla on parempi mahdollisuus päästä avustusten piiriin.

Osaamiskeskustoiminnassa tulee katsoa alan tarpeita pitkäjänteisesti. Osaamiskeskusten haussa tulisi mahdollistaa myös se, että osaamiskeskus voi vastata laajasti valtakunnallisen nuorisotyön ja -politiikan ohjelman tavoitteisiin.

Erityisesti Suomen harrastamisen mallista säätäminen valtionavustuksilla tuettavaksi toiminnaksi on oikeasuuntainen lisäys lakiin. Lautakunta kuitenkin katsoo, että lakia säätäessä on vielä kiinnitettävä erityisesti huomiota yhdenvertaisuuteen lasten ja nuorten harrastamisessa. Lisäksi Suomen harrastamisen mallin avustuksissa on otettava huomioon avustusta hakevan kunnan lasten ja nuorten määrä.

Lausunnonantajan yleiskommentit tai huomiot/ehdotukset koskien lain muita säännöksiä

Helsingin kulttuuri- ja vapaa-aikalautakunta katsoo, että esitetyt muutokset nuorisolakiin ovat pääosin hyviä. Erityisesti hyviä uudistuksia ovat vaikuttavuuden arvioinnin painotus sekä mahdollisuus poistaa lyhyemmässä ajassa valtionavustusten piiristä toimijat, jotka eivät täytä nuorisolain kriteereitä. Vaikuttavuuden arvioinnin säätämisessä nuorisolain asetukseen tulee varmistaa selvät kriteerit vaikuttavuuden osoittamiseksi, jotta hakijoille on selvää ja läpinäkyvää, miten toiminnan vaikuttavuutta arvioidaan hakijoiden kohdalla.

Samalla lautakunta katsoo, että nuorisolan uusiutumista tulee edistää helpottamalla myös uusien toimijoiden pääsemistä valtionavustusten

piiriin. Nykytilanteessa valtionavustusjärjestelmä suosii vakiintuneita toimijoita. On tärkeää ylläpitää myös kansalaisyhteiskunnan nuorisotyölle tuottamia tarpeellisia, vakiintuneita palveluita, mutta nuorisotalon tulee pystyä uusiutumaan ajan mukana.

Lausunto Harrastamisen Suomen mallia koskeviin esitysluonnoksiin (lain 12 a ja 21 a §)

Helsingin kulttuuri- ja vapaa-aikalautakunta pitää harrastamisen Suomen mallin säätämistä lailla kannatettavana. Harrastamisella on merkittäviä hyvinvointivaikutuksia lasten ja nuorten elämään. Hyvä vapaa-aika on tärkeää identiteetin kehittymiselle ja elämän merkityksellisyydelle. Mallin rahoitus valtionavustuksella on parempi ratkaisu kuin mallin rahoituksen vieminen valtionosuuksiin kunnille.

Koskien lain pykälää 21 a § lautakunta ehdottaa, että harrastamisen Suomen mallin rahoitus säädetään riippuvan valtionavustusta hakevan kunnan lasten ja nuorten määrästä. Tarvetta lisää myös se, että erityisesti suurissa kunnissa Suomen mallin harrastustoiminnan kulut ovat kalliimmat, kuin pienemmissä kunnissa.

Lautakunta ehdottaa, että lakiin kirjataan avustamisen kriteeriksi myös lasten ja nuorten yhdenvertaiset mahdollisuudet harrastaa. Suomen harrastamisen mallin tarkoitus on mahdollistaa harrastus kaikille lapsille ja nuorille. Mallin valmistelun taustalla on ollut lasten ja nuorten vapaa-aikatutkimuksissa ja kouluterveyskyselyissä noussut tulos, jonka mukaan noin 10 % lapsista ja nuorista ei harrasta mitään. Lakia säätäessä tulee ottaa huomioon, että lapsia ja nuoria osallistuu harrastustoimintaan eri taustoista. Esimerkiksi Helsingissä harvemmallä ulkomaalais-taustaisella lapsella ja nuorella on jokin viikoittainen harrastus suomalaistaustaisiin verrattuna. Myös liikuminen on polarisoitunut. Yhdenvertaisuuden huomioon ottaminen tarkoittaa sitä, että lain uudistuksessa tulee pyrkiä lisäämään harrastamisen mallin vaikuttavuutta juuri niiden lasten ja nuorten osalta, joilla on eniten vaikeuksia päästä harrastamaan.

Voimassa olevan lainsäädännön mukaan kunnan saamaa valtionavustusta ei voida jakaa eteenpäin avustuksena. Lautakunta katsoo, että sitä, miten valtionavustusten kanavoimista pienemmille toimijoille edistetään tulee selvittää ja tarvittaessa reagoida kunnan tai valtion toimin.

Lausunto valtakunnallisia nuorisotalon osaamiskeskuksia (OSKE) koskeviin esitysluonnoksiin (lain 19 §; asetuksen 7 ja 8 §)

Helsingin kulttuuri- ja vapaa-aikalautakunta katsoo, että osaamiskeskusten asettamisessa tulee ottaa huomioon toiminnan pitkäjänteisyys. Suomalaisessa nuorisotyössä on tarvetta osaaville organisaatioille, joil-

15.03.2022

Asia/6

la on mahdollisuus tarjota palveluja pitkäjänteisesti. Jo nykyisistä osaamiskeskuksista osa on toiminut edellisen nuorisolain aikana ns. palvelukeskuksena. Ottaen huomioon 8 §:ssä säädetyt toimintakeskuksen laatuun ja laajuuteen liittyvät kriteerit, on tosiasiasa hakijalle etuna se, että osaamiskeskus on jo vakiintunut organisaatio. Tällöin vain valtakunnallisen nuorisotyön ja -politiikan ohjelman kauden pituuteen sidottu aikajänne luo turhaa epävarmuutta osaamiskeskusten toiminnan suunnittelulle.

Osaamiskeskusten haussa tulisi mahdollistaa myös se, että osaamiskeskus vastaa laajasti valtakunnallisen nuorisotyön ja -politiikan ohjelman tavoitteisiin, eikä toimintaa tarvitse rajata pelkästään ohjelman painopisteisiin.

Opetus- ja kulttuuriministeriön tulisi kehittää myös valtionavustushaun prosessia, erityisesti liittyen läpinäkyvyyteen. Osaamiskeskuksia ovat keskenään hyvin erilaisia organisaatioita. Hakuvaiheessa tulisi olla selvempää, kuinka laajoja osaamiskeskuksia tarvitaan esimerkiksi henkilöstön, budjetin ja yhteenliittymien kokoluokalta.

Kulttuuri- ja vapaa-aikalautakunta tarkasti pöytäkirjan tämän asian osalta heti.

Esittelijä

nuorisoasiainjohtaja
Mikko Vatka

Lisätiedot

Martti Rasa, erityissuunnittelija, puhelin: 09 310 28748
martti.rasa(a)hel.fi

Liitteet

- 1 Lausuntopyyntö 24.2.2022
- 2 Lausuntopyyntö 24.2.2022, liite, luonnos hallituksen esitykseksi
- 3 Lausuntopyyntö 24.2.2022, liite, luonnos, asetukset

Muutoksenhaku

Muutoksenhakukielto, valmistelu tai täytäntöönpano

Lausuntoehdotus

Lausunto on ehdotuksen mukainen.

Esittelijän perustelut

Kaupunginkanslia on pyytänyt kulttuuri- ja vapaa-aikalautakunnalta lausuntoa kaupunginhallitukselle luonnoksesta hallituksen esitykseksi eduskunnalle laiksi nuorisolain muuttamisesta sekä luonnoksesta val-

15.03.2022

Asia/6

tioneuvoston asetukseksi nuorisotyöstä ja -politiikasta annetun valtioneuvoston asetuksen muuttamisesta 15.3.2022 mennessä. Kaupunginhallitus antaa asiasta Helsingin kaupungin lopullisen lausunnon. Lausuntoa ei aikataulusyistä voi panna pöydälle.

Opetus- ja kulttuuriministeriö pyytää asiasta lausuntoja lausuntopalvelu.fi-palvelussa. Lausuntopyynnön viimeinen vastauspäivä on 7.4.2022. Nuorisolain muutoksella tavoitellaan mm. avustusprosessien sujuvoittamista sekä Suomen harrastamisen mallin säätämistä lailla. Lausuntopyyntö, luonnos hallituksen esitykseksi ja luonnos asetuksista ovat liitteenä.

Asiasta ei ole pyydetty lausuntoa muilta lautakunnilta.

Esittelijä

nuorisoasiainjohtaja
Mikko Vatka

Lisätiedot

Martti Rasa, erityissuunnittelija, puhelin: 09 310 28748
martti.rasa(a)hel.fi

Liitteet

- 1 Lausuntopyyntö 24.2.2022
- 2 Lausuntopyyntö 24.2.2022, liite, luonnos hallituksen esitykseksi
- 3 Lausuntopyyntö 24.2.2022, liite, luonnos, asetukset

Muutoksenhaku

Muutoksenhakukielto, valmistelu tai täytäntöönpano